

ΑΤΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

Τὸ ἐν τοῖς παρενθέτοις ὡδε πίναξιν Α' καὶ Β' ἐπιγραφικὸν κείμενον παρέχει ὡς οἶόν τε πιστὴν παράστασιν τεθραυσμένης ἀπογραφικῆς στήλης τὸ πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἐλευσίνι εὐρόντος αὐτὴν κ. Δ. Φιλίου ἀτελέστερον ἐνταῦθα δημοσιευθείσης, ἔπειτα δέ, μετὰ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ ἄλλων θραυσμάτων καὶ τὴν συναρμολόγησιν, πληρέστερον ἐκ νέου ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι τῆς ἐν Ἀθήναις Γερμανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς¹.

Ἀλλά, μελέτη ἀκριβεστέρα τοῦ ἀξιολόγου τούτου ἐπιγραφικοῦ κειμένου, ἄνευ μεγαλογραμμαμάτου ἀπεικονίσεως, ἔσται δυσχερὴς εἰς τὸν μὴ ἔχοντα ὑπὸ τὰ ὄμματα αὐτὸν τὸν λίθον ἢ μὴ εὐμοιροῦντα τελείου χαρτίου ἐκτυπώματος. Διὰ τοῦτο δ' ἐκρίναμεν ἀπαραίτητον τὴν δημοσίευσιν τῶν προμνημονευθέντων πινάκων, οὓς μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ἀκριβείας κατηρτίσαμεν ἐξ ἐκτύπου φιλοφρόνως παραχωρηθέντος ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων, μετ' ἀντιπαραβολὴν πρὸς τὴν μικρογράμματον μεταγραφὴν τοῦ κ. Δ. Φιλίου. Πρὸς μεῖζονα δ' εὐκολίαν ἐν αὐτοῖς τοῖς πίναξι μικροῖς γράμμασιν ἐν ἀγκύλαις κατεχωρίσαμεν ἀπάσας τὰς γενομένας συμπληρώσεις, εἴτε παρὰ Φιλίου καὶ Kirchhoff παρελάβομεν εἴτε ἡμεῖς παρεισηγάγομεν αὐτάς.

¹ Ἀρχαιολ. Ἐφημερίς, 1888, σ. 48-54.— Mittheilungen d. D. Arch. Inst. XIX, σ. 191-193 μετὰ δύο παρενθέντων μικρογραμμαμάτων πινάκων. Τὴν ἐπιγραφὴν, πρὸ τῆς συναρμολογήσεως, ἐξέδωκε καὶ ὁ Kirchhoff ἐν C.I.A. IV, 225 c, d, e, f, μετὰ διορθώσεων. Τὸ σπουδαῖον τῆς στήλης κείμενον πολλὴν μὲν ἤδη ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν, ποικίλα δὲ παρέχει τὰ πρὸς μελέτην ἐνδόσιμα. Ἐξ αὐτῆς συμπληρώσας κατὰ τὸν Kirchhoff τοὺς στίχους « Πλίνθοι ΗΗΗΗ ἐνφοκοδ[ομήθησαν], ἢ τὴν ἄκατον καθεῖλλον », ὁ πρῶτος διευθυντὴς τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Σχολῆς κ. P. Foucart (ἐν Recherches sur l'origine et la nature des mystères d'Eleusis. Paris, 1895) συνήγαγε (σελ. 36) εἰκασίαν ἀξίαν μνείας, εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ὅτι τῆς Ἰσιδος καὶ τοῦ Ὀσίριδος ἢ λατρεῖα συνετέλεσεν εἰς τε τὴν Ἰδρυσιν καὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι περὶ τὴν Κόρην καὶ τὴν Δήμητρα τελετῶν. Ἐξ ἀφορμῆς ταύτης μνημονευτέαν κρίνομεν ἐνταῦθα τὴν ὑπὸ Γ. Συγγέλου (Χρονογραφ. σ. 299) παραδοθεῖσαν ἡμῖν μαρτυρίαν τοῦ Φιλολόγου, καθ' ἣν, ἐπὶ Κελεοῦ βασιλείᾳ τῆς Ἐλευσίως, ὁ Τριπτόλιμος μακρῶ πλοίῳ προσβάλλων ταῖς πόλεις τὸν σίτον ἐδίδου· « ὑπονοεῖσθαι δὲ περωτῶν ὄφιν εἶναι τὴν ναῦν » ἔχει δὲ τι καὶ τοῦ σχήματος».

Ἐν τισιν, — ἐν ὀλιγίστοις, — ἡ ἡμετέρα ἀνάγνωσις διαφέρει τῆς τῶν πρώτων ἐκδοτῶν. Ἀλλ' ἐλθόντες μετ' αὐτούς καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ τῆς ἐκείνων ἐργασίας κατ' ἀντιπαραβολὴν πρὸς τὸ ἔκτυπον, εὐκολον ἦτο κάλλιον νὰ διακρίνωμέν τινα τῶν ἐν τῷ ἐφθαρμένῳ μέρει τῆς ἐπιγραφῆς ἀσαφῶν γραμμάτων.

Οὕτως, ἐν στίχῳ 9^ο τῆς β' στήλης τῆς Β' πλευρᾶς διεκρίναμεν ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Φιλίου χαρακτηριζόμενον ὡς δασὺ πνεῦμα Η, τὸ πρὸ τῶν γραμμάτων AKYΛON, ἔχει προτεταγμένας δύο καθέτους στιγμὰς : δεικνυούσας ἢ καὶ ἀριθμητικὸν σημεῖον πρὸ τοῦ AKYΛON ἢ ὅπωςδήποτε διακεκριμένον ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ ἔρμου ἕτερον κόσμημα ἢ σκεῦος, περὶ οὗ δύναται τις ἴσως ἀμυδρὰν τινα ἰδέαν νὰ συναγάγη ἐξ ὅσων ὁ Ἡσύχιος ἐν λέξεσιν ἀκν.λλόν καὶ ἄκν.λος λέγει. Πρβ. Ἐφ. Ἀρχ. 1888, σ. 42, στίχ. 12.

Ἐν τῇ ἐπιγραφῇ οἱς μὲν ἀπαντᾷ ΣΕΡΑ = σειρὰ (Β', α', 38, 39)· ἀπαξ δὲ ΣΠΕΡΑΣ = σπεύρας (Α', γ', 36). Ἀλλ' ἐν Α', β', 44 ἔχομεν ΣΠΕΙΡΑΣ. Ἐν Β', γ', 11 ἀναγινώσκομεν ΕΦΕΛΚΕΝ = ἐφέλκειν, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐν Α', β', 57: ἐφέ]ΚΕΝ. Τοῦ στίχου 11 (Β', γ') ἀπαντα, πλὴν ἐνός, τὰ γράμματα εἶναι σαφέστατα· ἐνός (τοῦ πρώτου σωζομένου, δευτέρου δὲ ἐν τῷ στίχῳ) τὸ σωζόμενον ἡμισυ φαίνεται μᾶλλον ὡς ἕλκον, ὡς καὶ ὁ Φίλιος ἐσημείωσε· τὸ δὲ πρῶτον γράμμα ἀπώλετο, ἐκεῖ θραυσθέντος τοῦ λίθου. Καίτοι δέ, κατὰ ταῦτα, ἐνός μόνου γράμματος, τοῦ πρώτου, ἢ θέσις εἶναι κενή, ἀδύνατος εἰς ἡμᾶς ὑπῆρξεν ἡ συμπλήρωσις κατὰ τρόπον προσδιδόντα σαφῆ εἰς τὸν στίχον ἔνοιαν. Καὶ ἡ ἐν τῷ στίχῳ δευτέρα λέξις ΔΡΟΜΟΝ καὶ τὸ μικρὸν ἀνωτέρω (στίχ. 9) ὕσπληξ καὶ τὸ ἐν τῷ ἀμέσῳ ἐπομένῳ στίχῳ δίσκοι ἄγουσι τὸν νοῦν εἰς σκεῦος ἀγωνιστικόν. Ἀλλά, τί σημαίνει π. χ. [θυ]ρίς ἢ [σε]ρίς ἢ [συ]ρίς δρόμων ἐφέλκειν; ἢ τί σαφέστερον καταλαμβάνει ὁ ἀναγινώσκων πληθυντικῶς δρόμων; Ἐν ἀπορίᾳ, ἡρευνήσαμεν μήπως ΔΡΟΜΟΝ σημαίνει ἄλλο τι. Ἀλλά,

πλήν τῆς λέξεως *δρομών* (δρομεύς ἢ πλοῖον ταχύπλου) ἤς τὰ γράμματα ΔΡΟΜΟΝ δυνατὸν νὰ ἀποτελῶσιν ἐνικὴν ἢ δυϊκὴν αἰτιατικὴν ἐκθλίψει τοῦ τελικοῦ Α ἢ Ε, οὐδὲν ἄλλο εὔρομεν. Καὶ καλῶς μὲν ἔχει πρὸς *δρομῶνα*, τὸ πλοῖον, ἡ λέξις *ἐφέλκειν*, καλῶς δὲ κεῖται μνεῖα ναυτικοῦ σκεύους ἐν στήλῃ ἐν ἧ ὁὶς μὲν γίνεται λόγος περὶ ἀκάτου (Α', γ', 27 καὶ 38) καὶ περὶ κωπῶν δὲ καὶ κοντοῦ καὶ σχοινίου (Α', γ', 13). ἀλλά, καὶ ἂν ἡ ἐπὶ πλοίου προσηγορία *δρομών* κριθῆ ὅτι ὑπῆρχε κατὰ τὸν πέμπτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα¹, ἀσυνήθης ὅλως καὶ ἀπίθανος φαίνεται ἐν ἐπιγραφῇ ἀττικῇ τῶν χρόνων τούτων ἢ πρὸ τοῦ Ε τοῦ *ἐφέλκειν* ἐκθλίψις τοῦ τελικοῦ Α ἢ Ε τῆς αἰτιατικῆς².

Ἐν στίχῳ 46φ (Α', γ'), ἂν τὸ ἐνδέκατον γράμμα εἶναι Ο, ὡς καὶ ὁ Φίλιος μετέγραψε, καὶ ἡμεῖς δὲ μετὰ τινος δισταγμοῦ, τὸ μεταξὺ τοῦ ἐνάτου στοιχείου, Ν, καὶ τοῦ ἐνδεκάτου, Ο, φαινόμενον ἔχνος καθέτου χαραγματος ἴσως εἶναι Η, ὅτε καὶ ἐνδείκνυται ἢ κατὰ τὸν 39^{ον} στίχον τῆς αὐτῆς στήλης συμπλήρωσις: ΣΑΝΙ[δια ἐ]Ν[']ο[ίς τὸς μύστας ..

Τὰ ἐν Α', γ', 9: ΣΙΔΕΡΟΠΑΛΙΝΗΑΙΡΕΤΟ ἀναγνωστέα: σιδήρου παλιναιρέτου, οὐχὶ πάλιν αἵρετοσ, ὡς ἀνέγνω ὁ Φίλιος. «Παλιναιρέτον· ἐπεσκευασμένον καὶ οἶον ἐκ παλαιοῦ κεκαινοποιημένον· παλισύρραπτον», καθ' Ἡσύχιον.

Ἐν Α', γ', 29 ἐχαράχθη ΤΟΛΛΙΘΟΣ ἀντὶ ΤΟΣΛΙΘΟΣ, τρεπῆ τοῦ τελικοῦ ς εἰς λ.

Ἐν στίχῳ 44 τῆς α' στήλης τῆς Β' πλευρᾶς ἡ δευτέρα λέξις εἶναι *ἄμη*, τεκτονικὸν ἐργαλεῖον.

Τοὺς στίχους 51-56 (Α', γ') ὁ Kirchhoff συνεπλήρωσεν ὧδε:

Ταμίαι[ς τοῖς τῶν ἄλλων θεῶν τοῖς]
ἐπὶ Εὐκτῆμονος ἄρχοντος, οἷς]
Δωρόθεο[ς ἐγραμμάτευε]
κατὰ ψή[φισμα τοῦ δήμου παρέδομεν]

¹ Ἡ λέξις ἀπαντᾷ ἐν τοιαύτῃ ἐννοίᾳ κατὰ τοὺς κατοπτὰτους βωμαϊκοὺς καὶ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἑλληνιστί τε καὶ λατινιστί, ἐν Ἰουστινιανέῳ κώδικι, παρὰ Κασσιόδωρῳ (dromonarius), παρὰ Προκοπίῳ, Ἰωάννῃ Λυδῷ, Μαυρικίῳ, Σιμοκάτῃ, Μαλαλᾷ, Λέοντι τῷ φιλοσόφῳ, Πορφυρίῳ (δρομώνιον). Ἴδε Greek lexicon of the Roman and Byzantine periods, by E. A. Sophocles, καὶ τὰ λατινικὰ λεξικά. Πρὸς καὶ Daremberg et Saglio, Dict. des Ant. Gr. et Rom. ἐν λ. dromo.— Κατὰ Πολυδεύκην (Α', 83) ὁ Ἄριστοφάνης εἶπε *δρομάδες ὀλάδες*.

² Κράσεως ἀήθους παράδειγμα «τάγαλμα» βλέπομεν ἐν Ο. Ι. Α. IV (Suppl. II) 356.

ὑποθέ[μενοι τὰ χρήματα τὰ ἐν τῷ]
ὀπισθοδόμῳ

Ἄλλ' ὁ Φίλιος, καίπερ ὁμολογῶν ὅτι δὲν εἶναι αὐτῷ εὐνόητα τὰ ἀναγνωσόμενα, ὀρθῶς παρατηρεῖ ὅτι ἡ προηγουμένη συμπλήρωσις ἀστοχεῖ, διότι ἐν μὲν τῇ πλευρᾷ Α', ἐν ἧ οἱ στίχοι οὗτοι κεῖνται, ὁ λόγος γίνεται περὶ παραλήψεως, οὐχὶ περὶ παραδόσεως, ἐν δὲ τῇ πλευρᾷ Β', τῇ τῆς παραδόσεως, «οὐδὲ γίνεται κἂν λόγος περὶ ταμιῶν».

Ἡ πλευρὰ Α' εἶναι ἀληθῶς ἔκθεσις παραλαβῆς, ἵνα νεωτερικώτερον εἴπωμεν, ἡ δὲ πλευρὰ Β' ἔκθεσις παραδόσεως ὑπὸ τῶν ἐν Α' παραλαβόντων πρὸς τοὺς νέους ἐπιστάτας. Α': *τάδε παρελάβομεν παρὰ τῶν προτέρων ἐπιστατῶν*. Β': *τάδε παρέδομεν ἐπιστάταις τοῖς νέοις*. Τούτων οὕτως ἐχόντων, παρατηροῦμεν ὅτι ἐν ἀρχῇ τῆς ἐκθέσεως παραδόσεως (Β'), εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπικεφαλίδα «ἐν πόλει ἀπαρχῇ» καὶ πρὸ τῆς ἐτέρας ἐπικεφαλίδος «ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ τῷ ἐν ἄστει», παρεντίθεται ἀναγραφὴ ἐλλείπουσα ἐν τῷ ἀντιστοίχῳ μέρει τῆς ἐκθέσεως παραλαβῆς (Α'). Ἐχομεν ἄρα πράγματα παραδιδόμενα εἰς τοὺς νέους ἐπιστάτας, ἅπερ οἱ παραδιδόντες δὲν φαίνεται ὅτι παρέλαβον παρὰ τῶν προτέρων.

Τοιοῦτόν τι φαίνεται παράδοξον, εἶναι δὲ ὅλως ἀπαράδεκτον.

Διὸ καὶ ἠρευνήσαμεν περαιτέρω καὶ παρατηρήσαμεν ὅτι ἐν Α', γ', κατὰ τὸ τέλος, ὑπάρχει ἀναγραφὴ σαφῶς, παρ' ὅλην τοῦ κειμένου τὴν φθοράν, δεικνύουσα πρόσθετον παραλαβὴν. Ἀντιπαρβολὴ δ' ἔδειξεν ὅτι τῆς ἀναγραφῆς ταύτης τὰ γράμματα ἐν πολλοῖς ταυτίζονται πρὸς τὰ τῆς ἐν Β', α' παρενθέτου:

Β', α', 13 - 17 ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ χρυσίον ἐν κοίτῃ χαλκῇ ἐκ τῆς τετάρτης θήκης ΣΕΜ.... χρυσοῦ σταθμὸν... τούτ	Α', γ', 56 - 61 ὀπισθοδ. ἐκ τῆς τε ἵνα Σ Ε Μ χρυσοῦ σταθ ἐπὶ τούτ ἀργυρίου
---	--

Τοῦ δὲ πλάτους τῆς στήλης ἀποδειχθέντος κα-
νονικῶς χωρητικοῦ τῶν πρὸς συμπλήρωσιν προσ-

τιθεμένων γραμμάτων, παρελάβομεν αὐτὰ ἐκ τῆς στήλης α' τῆς πλευρᾶς Β' καὶ κατηρτίσαμεν ἑλλην τὴν ἐν Α', γ', μεταξύ τῶν στίχων 51 καὶ 61 περίοδον ἀρτίαν τὴν ἔννοιαν, καίτοι δὲν ἠτύχησαμεν νὰ ἐπανατυπώσωμεν ἐν πᾶσι κατὰ γράμμα τὸ ἀρχαῖον κείμενον.

Ταμίαι [τῶν θεῶν]
ἐπὶ Εὐκ[τήμονος ἄρχοντος . . . οἰς]
Δωρόθεο[ς . . . ἐγραμμάτευε]
κατὰ ψη[φισμα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου]
ὑποθέμ[ενοι παρέδοσαν (;) ἐν τῷ]
ὀπισθοδ[όμῳ χρυσίον ἐν κοίτη χαλκῆ]
ἐκ τῆς τετάρτης θήκης . . .
ἵνα σημ[ανθῆ - ἡ - ἵνα σημεία . . .
χρυσίου σταθμὸν . . .
ἐπὶ τούτῳ
ἀργυρίου . . .

ΤΧΧ

Τουτέστιν· οἱ ἐπὶ Εὐκτήμονος ἄρχοντος (Ὀλυμ. 92, 4, 93, 1, -408/7 π. Χ.) ταμίαι τῶν θεῶν, κατὰ ψήφισμα τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου, — ἡ τοῦ ἐτέρου τούτων, — παρέδοσαν διὰ καταθέσεως ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ εἰς τοὺς ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος ἐπιστάτας τοῦ ἐν Ἐλευσίνι ἱεροῦ χρυσίον ἐν κοίτη χαλκῆ ἐκ τῆς τετάρτης θήκης ἵνα σφραγισθῆ, — ἡ ἐφ' ἧς ἐπετέθησαν ἡ ὑπάρχουσιν ἐπιτεθειμέναι σφραγίδες. Χρυσίου βάρος τόσον καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀργυρίου τόσον.

Ταῦτα βεβαιοῖ ἡ ἐν πλευρᾷ Α' ἔκθεσις ὅτι παρέλαβον οἱ ἐπιστάται παρὰ τῶν ταμιῶν.

Αὐτὰ δὲ ταῦτα, τὸ χρυσίον ἐν τῇ χαλκῇ κοίτη, ἐκ τῆς τετάρτης θήκης, ἐσφραγισμένον, καὶ ἐπὶ τούτῳ τὸ ἀργύριον, ἡ ἐν πλευρᾷ Β' ἔκθεσις βεβαιοῖ (α' 13-17) ὅτι παρέδοσαν εἰς τοὺς νέους ἐπιστάτας ἀποτεθειμένα ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ¹.

Παραδόσεις τοιαῦται ὅποια ἡ κατὰ τὴν πλευρὰν Α' γενομένη πρὸς τοὺς ἐπιστάτας τοῦ ἐν Ἐλευσίνι ἱεροῦ ὑπὸ τῶν ταμιῶν τῶν ἱερῶν χρημάτων βλέπομεν ὅτι ἦσαν συνήθεις ἐν Ἀθήναις. Οἱ ταμίαι τῶν τῆς θεοῦ (τῆς Ἀθηνᾶς) ἐν τῇ Ἀκροπόλει παρελάμβανον «τό τε ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὰς νίκας καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ τὰ χρήματα ἐναντίον τῆς βουλῆς»². Γινώσκουμεν δὲ πολλαχόθεν ὅτι

¹ C. I. A. I, 32: «καὶ ἐν στήλῃ ἀναγραφάντων . . . χωρὶς τὸ τε ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον».

² Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτεία, κεφ. 47. Ἴδε καὶ τὰς ἐν C. I. A.

ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ ἐφυλάσσετο ὁ ἱερὸς οὗτος θησαυρός, ὃν ἐκεῖ παραλαμβάνοντες ἐκεῖ παρέδιδον εἰς τοὺς μετ' αὐτοὺς ταμίαις. Ἀλλά, μεταξύ τῶν περιερχομένων εἰς χεῖρας τῶν ταμιῶν χρημάτων, πραγμάτων ἢ σκευῶν ὑπῆρχον καὶ τὰ κατὰ τοὺς νόμους παραδοτέα οὐχὶ πάλιν εἰς τοὺς ταμίαις τοὺς νέους, ἀλλ' εἰς ἄλλην ἀρχήν. Οὕτω, τὸ ἔλαιον τὸ ἐκ τῶν ἱερῶν μοριῶν παρελάμβανον μὲν οἱ ταμίαι παρὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ συλλέξαντος, ἐν αὐτῇ τῇ Ἀκροπόλει, ἐτήρουν δ' ἐκεῖ μέχρι τῶν Παναθηναίων, ἔτε ἀπεμέτρουν αὐτὸ τοῖς ἀθλοθέταις, «οἱ δὲ ἀθλοθέται τοῖς νικῶσι τῶν ἀγωνιστῶν»¹. Ἐνταῦθα ἐγένετο παράδοσις παρὰ τῶν ταμιῶν εἰς τοὺς ἀθλοθέτας ἀναγραφομένη που ἀναμφιδόλως. Οὕτω πάλιν, πολλαὶ προευκλείδειοι ἐπιγραφαὶ δεικνύουσιν ἡμῖν ἐπιστάτας ἔργων ἱερῶν παραλαμβάνοντας χρήματα πρὸς ἀνάλωσιν παρὰ τῶν ταμιῶν ἐν τῇ Ἀκροπόλει· *λήμμα παρὰ ταμιῶν ἐκ πόλεως* — *χρυσὸν στατήρες Κυζικηνοὶ παρὰ ταμιῶν οἱ τὰ τῆς θεοῦ ἐταμίεον* — *λήμματα παρὰ ταμιῶν τῶν ἄλλων θεῶν*².

Ἔχομεν δ' ἐξ ἐπιγραφῶν καὶ εἰδικωτέραν μαρτυρίαν περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ παρὰ τῶν ταμιῶν τῆς τε Ἀθηνᾶς καὶ τῶν ἄλλων θεῶν ταμιεύσεως καὶ φυλάξεως, ἐξ ἧς γίνονται καταληπτότερα τὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ στήλῃ περὶ τῆς ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ θέσεως τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου ἀναγραφόμενα. «Οὔτοι δὲ (οἱ ταμίαι τῶν ἄλλων

1 καὶ II ἐπιγραφᾶς. — Ἀκριβῶς τέσσαρα ἔτη πρὸ τοῦ τῆς ἡμετέρας ἐπιγραφῆς, μεταρρυθμισθέντων τῶν τῆς πολιτείας γνώμη Πυθοδόρου τοῦ Πολυζήλου εἰς ὀλιγαρχίαν (ἐπὶ Καλλίου ἄρχοντος, 412/411 π. Χ.) ἐτάχθησαν ταμίαι «τῶν ἱερῶν χρημάτων τῇ θεῷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς δέκα». Ἀριστοτ. Ἀθην. Πολιτ. κεφ. 30. — Ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 834 b. (C. I. A. II) ἐπιγραφῇ τῇ ἀναγομένη εἰς τὸ 4ον ἔτος τῆς 112ης Ὀλυμπιάδος (329/8 π. Χ.) ἔχομεν ταμίαις τοῖν θεοῖν· «λόγος ἐπισιατῶν Ἐλευσινόθεν καὶ ταμιῶν τοῖν θεοῖν» καὶ οὕτω καθεξῆς.

¹ Ἀριστοτ. Ἀθ. Πολ. κεφ. 60.

² C. I. A. I, ἀρ. 284-324. Ἀλλά, καὶ παρ' ἄλλων ἀρχῶν παρελάμβανον οἱ ἐπιστάται, ἐν παραδείγματι παρὰ τῶν κωλακρετῶν, ὡς δεικνύει ἡ πρώτη τῶν ἄνω μνημονευομένων ἐπιγραφῶν, παρὰ τῶν ἑλληνοταμιῶν κλπ. — *Αὐτόθι*, ἀρ. 32. Ἐν τῷ ὑπὸ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον κατακεχωρισμένῳ ψηφισματι λέγεται· «παρὰ δὲ τῶν νῦν ταμιῶν καὶ τῶν ἐπισιατῶν καὶ τῶν ἱεροποιῶν τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς οἱ ἄνθρωποι διαχειρίζουσιν, ἀπαριθμησάσθων καὶ ἐπιστησάσθων τὰ χρήματα ἐναντίον τῆς βουλῆς ἐν πόλει κλπ. — Ἐν δὲ τῇ μετευκλείδειῳ Ἐλευσινιακῇ ἐπιγραφῇ τῇ ὑπ' ἀρ. 682 c. (C. I. A. II, add. et corrig.) βριβῶς λέγεται· «οἱ δὲ ταμίαι (παρέδοσαν) τοῖς ἐπιστάταις καὶ συνάρχουσιν, οἱ δ' ἐπιστάταις τοῖς ἐπιστάταις» δηλονότι αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ τὴν ἡμετέραν ἐπιγραφὴν.

θεῶν) ταμειούτων ἐν πόλει ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ τὰ τῶν θεῶν χρήματα ὅσα δυνατὸν καὶ ὅσιον καὶ συναυγιόντων καὶ συγκλειόντων τὰς θύρας τοῦ ὀπισθοδόμου καὶ συσημαινόμενοι τοῖς τῶν τῆς Ἀθηναίας ταμίαις». — «Ἐπειδὴν δὲ ἐκ τῶν διακοσίων ταλάντων, ἃ ἐς ἀπόδοσιν ἐψήφισται ὁ δῆμος τοῖς ἄλλοις θεοῖς, ἀποδοθῆ τὰ ὀφειλόμενα, ταμειεύσθω τὰ μὲν τῆς Ἀθηναίας χρήματα ἐν τῷ ἐπὶ δεξιᾷ τοῦ ὀπισθοδόμου, τὰ δὲ τῶν ἄλλων θεῶν ἐν τῷ ἐπ' ἀριστερά»¹. Τὰ κατατιθέμενα ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ χρήματα ἐσφραγίζοντο ἐν κοίταις (κιβωτίοις, ἀργυριοθήκαις, γραμματείοις, φασκώλοις κτλ.) καὶ ἐτίθεντο δεξιᾷ μὲν τὰ τῆς Ἀθηνᾶς, ἀριστερᾷ δὲ τὰ τῶν ἄλλων θεῶν, ἐν ἰδίᾳ ἕκαστα θήκη (θυρίδι - case) τῆς εἰς πολλὰ διαχωρίσματα διηρημένης πλευρᾶς. Οὕτω δὲ διακεκριμένα ἀπὸ τῶν ἄλλων παρεδίδοντο εἰς ἅς ἀνήκον ἀρχὰς μετὰ σαφοῦς μνείας τῶν τε κιβωτίων ἐν οἷς ἦσαν ἐγκλεισμένα καὶ ἐσφραγισμένα καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς θήκης ἐν ἧ ταῦτα ἦσαν ἀποτεθειμένα· ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ — ἐν κοίτῃ χαλκῇ — ἐκ τῆς τετάρτης θήκης².

Καὶ ἐτέραν δὲ συμπλήρωσιν ἐτολμήσαμεν ν' ἀναγράφωμεν ἐν τοῖς ἄνω καταχωρισθεῖσι πίναξιν, εἰς αὐτὸν τὸν πρῶτον στίχον τῆς πλευρᾶς Β'. Τάδε παρεδόμεν ἐπιστάταις τοῖς νέοις Εὐθύφ Αἰθαλίδῃ ΧΑΙ[ρεστράτῳ Πειραιεῖ καὶ] ξυνάρχουσι. Τὰ προστεθέντα γράμματα ἀκριβῶς πληροῦσι τὸν κενὸν χώρον τῆς στοιχηδὸν κεχαραγμένης ἐπιγραφῆς. Παρέχουσι δ' ἡμῖν πλήρες τὸ ὄνομα καὶ τὸν δῆμον τοῦ ἐτέρου τῶν δύο ἐν τῇ ἐπιγραφῇ κατονομαζομένων νέων ἐπιστατῶν, τὸ τοῦ ἐκ Πειραιῶς Χαιρεστράτου, αὐτὸ δηλονότι τὸ ὄνομα τοῦ ἐν τῇ πλευρᾷ Α' παραλαμβάνοντος ἐπιστάτου, τοῦ ἐπὶ Εὐκτῆμονος ἀρχοντος. Κατὰ ταῦτα, προστίθεται εἰς τὰ γνωστὰ ἤδη νέον παράδειγμα ἐπιστάτου τὸ

¹ C. I. A. I, ἀρ. 32.

² Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐν C. I. A. ταμιακῶν καὶ ἄλλων παραπλησιῶν ἐπιγραφῶν, ἴδε ἰδίως ἐν II, II, 652 καὶ 660: «τάδε ἐν τῷ ὀπισθοδόμῳ ἐκ τῆς κιβωτοῦ τῆς Βραυρωθῆς» — ἐν II, II, 676, 703, 720, 721: «γραμματεῖα παρὰ τῆς Βουλῆς τῆς ἐξ Ἀρείου Πάγου σεσημασμένα»· «γραμματεῖα δύο χαλκᾷ τὸ μὲν σεσημασμένον τὸ δὲ ἀνεωγμένον· κιβωτοὶ δύο οὐχ ὑγιεῖς, ἡ μὲν σεσημασμένη ἡ δὲ ἀσήμαντος· ἐν τῇ ἀσημάντῳ ἔνεστιν Ἀρτέμιδος Βραυρωτίας . . . ασι . οπα παντοδαπά». Ἡ λέξις γραμματεῖον ἐνταῦθα σημαίνει κιβωτίον, ἀργυριοθήκην. Ἴδε Ἀρποκρ. ἀργυριοθήκη. — Πολυδ. Δ' 19. — Ἡσυχ. ἐν λ. ἀργυροθήκη. — Σουῖδ. ἐν λ. ἀργυρὸς θήκη.

δεύτερον εἰς ἐξακολουθήσιν τοῦ ἔργου ἐκλεχθέντος¹.

Φέρει δ' ἐφ' ἐαυτῆς ἡ ἐνταῦθα ἐξεταζομένη στήλη σημεῖα ἐπιτρέποντα ν' ἀναγνωρίσωμεν ἐπιγραφικὸν κείμενον μνημονευόμενον ὑπὸ ἀρχαίου συγγραφέως, τὰς λέξεις *πρίων λιθοπρίστης* (Α', γ', 7. Β', γ', 27) καὶ *καρκίνος* (Α', γ', 8). «Ἐν δὲ ταῖς ἀττικαῖς στήλαις, λέγει ὁ Πολυδεύκης (I' 148), ἀναγέγραπται *πρίων λιθοπρίστης* καὶ *καρκίνος λίθους ἔχων*². Εἴποις δ' ἂν καὶ μηχανὴν λιθαγωγόν».

Πρίων λιθοπρίστης καὶ *καρκίνος* ἦσαν τεχνικὸι ὄροι οὕτως, ὡς φαίνεται, κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους εἰδικοί, ὥστε προεκάλεσαν ἰδιάζουσαν τὴν προσοχὴν τοῦ παλαιοῦ λεξικογράφου, φροντίσαντος νὰ δεῖξῃ καὶ τὴν πηγὴν ἐξ ἧς ἠρύσθη αὐτοῦς.

Ἄλλὰ, τίνες ἦσαν αἱ ἀττικαὶ αὐταὶ στήλαι;

Ὅτε ὁ Πολυδεύκης ἐν τῇ ἀνωτέρῳ παρατεθείσῃ περιόδῳ ἐμνημόνευσεν αὐτῶν γενικώτερον, ἐνεθυμείτο βεβαίως ὅτι πρὸ μικροῦ ἐν τῷ αὐτῷ κεφαλαίῳ, τῷ *σκευογραφικῷ*, εἶχε γεγραμμένα ταῦτα· «ἐν δὲ ταῖς ἀττικαῖς στήλαις, αἱ κεῖνται ἐν Ἐλευσίνι, τὰ τῶν ἀσεδησάντων περὶ τῷ θεῷ δημοσίᾳ πραθέντα ἀναγέγραπται· ἐν αἷς ἄλλα τε πολλὰ σκευὴ ἐστὶν ὠνομασμένα καὶ μολυβδοκρατευταί»³. Ἐκρινεν ἄρα, καὶ εἰκότως, περιττὴν νέαν τῶν ἀττικῶν στηλῶν περιγραφὴν

Τούτου δ' οὕτως ἔχοντος, τρία τινὰ συνάγομεν· ὅτι αἱ ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκου δις μνημονευόμεναι ἀττικαὶ στήλαι ἔκειντο ἐν Ἐλευσίνι· — ὅτι ὠνόμαζον πολλὰ σκευὴ· — εἰδικώτερον δὲ ὅτι περιείχον τὰς προσηγορίας *πρίων λιθοπρίστης*, *καρκίνος* καὶ *μολυβδοκρατευταί*. Ἄλλὰ, καὶ τὰ ἡμέτερα ἀποσπάσματα ἀνήκουσιν εἰς στήλην κειμένην ἐν

¹ Ἴδε ὅσα περὶ τοιαύτης παρατάσεως τῆς ἀρχῆς ὁ Kirehloff λέγει ἐν C. I. A. I, 300 - 311, ἐν σελ. 160. Ἠρβλ. Daremberg et Saglio, Dictionnaire des Antiquités Gr. et Rom. ἐν λέξει *Epistatès* (ἐπιστάται). — Ὁ Αἰθαλίδης Εὐθύφ φέρεται καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 652 ἐπιγραφῇ (C. I. A. II, II) ὡς ταμίης κατὰ τὸ τρίτον ἔτος τῆς 95ης Ὀλυμπιάδος (398/7 π. X.).

² Διόρθου· «*λίθους ἔχων*»· ἦτοι μηχανὴ λιθουλκός, ἡ *Ιουβε* τῶν Γάλλων. Τὸ *λίθους ἔχων* φαίνεται μᾶλλον τεθειμένον ὑπὸ τοῦ γραμματικοῦ εἰς προσδιορισμὸν ἀκριβῆ εἰδικῆς τινοῦ ἐνοίας τῆς λέξεως *καρκίνος*, ὡς καὶ ἡ ἐπακόλουθος ἐπεξηγήσις, «εἴποις δ' ἂν καὶ μηχανὴν λιθαγωγόν».

³ Πολυδ. I' 97. Ἴσως μᾶλλον *μολυβδοκρατευταί*, κατὰ τὴν κριτικὴν διάγνωσιν τοῦ Kirehloff (C. I. A. I, 319, σ. 164). Τοῦ προσθέτου τούτου γνωρίσματος ἔχνη δὲν ἀνέδρομεν ἐπὶ τῶν δεκτικῶν ἀναγνωτέως γραμμάτων τῶν σωζομένων τμημάτων τῆς ἐπιγραφῆς.

Ἐλευσίνη· — καὶ ἐν τούτοις πολλὰ σκευὴ ὑπάρχουσιν ὀνομασμένα· — καὶ ἐπὶ τούτων ἀναγινώσκονται αἱ προσηγορίαι πρῶτον λιθοπρίστης καὶ καρκίως.

Τὰ τεκμήρια εἶναι καὶ σπουδαῖα καὶ ὠρισμένα καὶ σύμφωνα, ὡς λέγουσιν οἱ δικανικοί, ἀπίθανον δὲ ὅλως ὅτι ἐξ ἀπλῆς τύχης συνεχύρησαν.

Διὰ τοῦτο δὲ, καίτοι τὰ ἐνταῦθα ἐξεταζόμενα μέλη τῆς ἐξ Ἐλευσίνος στήλης οὐδεμίαν παρέχουσιν ἄμεσον νύξιν ὅτι τὰ ἐν αὐτῇ ἀναγεγραμμένα ἦσαν τὰ τῶν ἀσεβησάντων· περὶ τῷ θεῷ δημοσίᾳ πραθέντα, ὡς εἶχε τὴν πρόνοιαν ὁ Πολυδεύκης νὰ ἐξηγήσῃ, φρονοῦμεν ὅτι ἡ σκαπάνη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ἤγαγεν εἰς φῶς λείψανα τῶν ἐν τῷ Ὀνομαστικῷ μνημονευομένων ἀττικῶν στηλῶν, τῶν ἐν Ἐλευσίνι κειμένων¹.

Καὶ πρῶτον παρατηροῦμεν ὅτι τοῦ Πολυδεύκου τὸ κείμενον οὐδαμοῦ λέγει ὅτι ἐπὶ τῶν στηλῶν ρητὴ μνεία ἐγένετο ὅτι τὰ ἐν ταύταις ἀναγεγραμμένα ἦσαν τὰ τῶν περὶ τῷ θεῷ ἀσεβησάντων, ἀλλ' ἀπλῶς ἐξηγεῖ ὅτι ἐν ταῖς ἀττικαῖς στήλαις ἦσαν ἀναγεγραμμένα τὰ λόγῳ ἀσεβείας δημιόπρατα².

¹ Τοιαύτης στήλης λείψανον φαίνεται καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. 225 α ἐν C. I. A. IV, I, σ. 71 ἐπιγραφή, ἣτις ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται τμήμα αὐτῆς τῆς ἐνταῦθα ἐξεταζομένης στήλης. ἀλλὰ, μετ' ἀντιπαραβολὴν πρὸς τὰ ἐν ἀμφοτέροις ταῖς πλευραῖς Α' καὶ Β' ἀντίστοιχα, ἀποδεικνύεται οὕσα τμήμα ἄλλης ἐπιστατικῆς τῶν αὐτῶν προουκλειδῶν χρόνων ἀναγραφῆς. Ἐκ τοῦ μικροῦ τούτου θραύσματος ὀδηγούμενοι δυνάμεθα μετὰ λόγου νὰ συμπληρώσωμεν τινὰ τῶν ἀπὸ τοῦ 50 στίχου τῆς Α' στήλης τῆς πλευρᾶς Α' καὶ ἄνω κενῶν, κυρομένης καὶ τῆς συμπληρώσεως τῶν στίχων 50-51, ἣν μετὰ διτταχμοῦ παρεισηγάγομεν ἐν τῷ πίνακι πρὸ τῆς ἐν C. I. A. ἀνευρέσεως τῆς ὑπ' ἀρ. 225α ἐπιγραφῆς.

A', α' 46 - 49
[. . . II χρυσ]
[οἰνοχόη]
[οἰνοχόη]
Χ[ρυσίου σταθμόν]

² Ἐκ τούτου δὲν θέλομεν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἐν ταῖς στήλαις οὐδαμοῦ τοιαύτη ρητὴ μνεία ὑπῆρχε· θέλομεν μάλιστα δεῖξει κατωτέρω ὅτι ἐνίοτε πρὸς διάρρηξιν τοῦ παραλαμβανομένου ἢ παραδιδόμενου πράγματος παρετίθετο καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου παρ' ᾧ ἐδημεύθη. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη (Ἀθην. Πολιτ. κεφ. 47) οἱ πωληταὶ ἀνέγραφον εἰς λελευκωμένα γραμματεῖα καὶ τὰ χωρία καὶ τὰς οἰκίας κλπ. τὰ δημοπρατούμενα. Καὶ οἱ σωζόμενοι δὲ πίνακες πωλητῶν ἀκριβολογοῦσι περὶ ταῦτα (C. I. A. II, II, ἀριθ. 777 - 783). Πλὴν ἐνταῦθα ἔχομεν στήλην οὐχὶ πωλητῶν, ἀλλ' ἐπιστατῶν παραλαβόντων παρὰ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς τὰ ἤδη δεδημευμένα, ἀπλῶς δ' ἀναγραφόντων αὐτὰ ἐν παραλαβῇ ἢ παραδόσει. Ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῆς λογοδοσίας τῶν ἐν Δῆλῳ Ἀθηναίων Ἀμφικτυόνων (C. I. A. II, ἀρ. 814) ἀναγινώσκωμεν «οἶδε ὧπλον Δηλίων ἀσεβείας . . . τίμημα τὸ ἐπιγεγραμμένον καὶ ἀειφυγία . . . Ἐπιγένης Πολυκράτους Μ κτλ.

Ἄλλ' ἴσως τις ἀντιλέξει· ἡ κολοβὴ ἐπιγραφή ἀναγράφει πράγματα προφανῶς μὴ δημιόπρατα, ἀπαρχήν, ἀναθήματα, ἀνασκευὴν λιθῶν, κεφαλαῖον ἀναλώματος καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰς τὴν ἀντίρρησιν ἀπαντῶμεν· μήπως εἶπέ που ὁ Πολυδεύκης ὅτι μόνα τὰ λόγῳ ἀσεβείας δημιόπρατα εἶχον ἀναγεγραμμένα αἱ ἐν Ἐλευσίνι ἀττικαὶ στήλαι; Τούναντίον, ἐξηγῶν ὅτι ὁμιλεῖ περὶ στηλῶν ἐν αἷς τὰ λόγῳ ἀσεβείας πραθέντα ἦσαν ἀναγεγραμμένα, λέγει ὅτι ἐν ταύταις καὶ πολλὰ ἄλλα σκευὴ ἦσαν ὀνομασμένα καὶ μολυβδοκρατευταί. Τὰ πλεῖστα τῶν σκευῶν τούτων βεβχίως δὲν ἦσαν ἐκ τῶν δευθεντων, ἀλλὰ τινὰ μόνον, ὅσα δὲν ἔτυχον ἀγοραστῶν ἐν τῇ δημοπρασίᾳ ἢ ἄλλως ἐκρίθη χρήσιμον νὰ τηρηθῶσιν ἐν τῷ ἱερῷ. Ἐν δὲ ταῖς στήλαις ἐμνημονεύετο βεβαίως τὸ τίμημα τῶν δημοσίᾳ πραθέντων κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων τοῦ ἀσεβήσαντος, ἐνίοτε δ' ἴσως καὶ τὰ διὰ τοῦ τιμήματος εἰς ἀντικατάστασιν διὰ λόγους ἡμῖν ἀγνώστους ἀγοραζόμενα ὑπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ ἀνατιθέμενα εἰς τὰς θεὰς κοσμήματα, σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ ἢ καὶ ἐξ ἄλλης ὕλης σταθμωμένης.

Εἰς τοιαῦτά τινὰ νομίζομεν ὅτι ἀναφέρεται ἡ ἡμετέρα στήλη ἐκεῖ ὅπου ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ἀναθήματα» ἀναγράφει (Α', α', 61-65, Β', β', 7-11):

Πρὸς τῷ τοίχῳ ὄρμος
χρυσοῦς, ἄκυλον,
πλάστρα χρυσᾶ.
Τὸ δημόσιον ἀνέθηκε.

Καὶ εἰς τίμημα δ' ἀσεβείας ἐν μέρει ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφή ἐν οἷς, — ἔξω τῆς ἀπαρχῆς, προσόδου εἰδικῆς τῆς ἔλευσινιακῆς δυάδος¹, — ποιεῖται λόγον περὶ ἀργυρίου ἐπισήμου, ἀσήμου, ξενικοῦ, χρυσοῦ, χρυσοῦ στατήρων, λήμματος κεφαλαίου, ἀναλώματος κεφαλαίου.

κτλ.», διότι καὶ ἐν τῇ στήλῃ ἐκείνῃ δίδεται λόγος εἰσπράξεων τῶν Ἀμφικτυόνων, ἀναγκαίως δὲ τὸ εἰσπρακτέον τίμημα ἀσεβείας ἀναγράφεται κατ' ὄνομα ἐνόχου.

¹ C. I. A. IV, I, 27 b (suppl. II). Ἐν τῷ σπουδαιοτάτῳ τούτῳ ψηφίσματι τῆς 87ης Ὀλυμπιάδος 1;2 (431 π. X.) βλέπομεν ὅτι οἱ ἱεροποιοί, μετὰ τὴν εἰς θυσίας δαπάνην ἐκ τῆς ἀπαρχῆς, ὑπεχρεοῦντο νὰ πωλήσωσι μετὰ τῆς Βουλῆς τὸν σίτον καὶ τὰς γριθὰς καὶ ἀναθήματα ἀνατιθέμενα τοῖν θεοῖν ποιησαμένους ἄττ' ἂν τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων δοκῇ καὶ ἐπιγράψωσι τὰ ἀναθήματα, ὅτι ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῆς ἀπαρχῆς ἀνεβέθη, καὶ Ἑλλήνων τὸν ἀπαρχόμενον». Τοιαῦτα ἐκ τῆς ἀπαρχῆς ἀναθήματα δὲν φαίνονται τὰ ἄνω μνημονευόμενα.

Τεκμήριον δὲ πρόσθετον παρέχει ὁ 12^{ος} στίχος τῆς γ' στήλης τῆς Α' πλευρᾶς ἔχων οὕτω·

Ἐύλα ἐκ τῶν Ἀλκιβιάδου.

Διότι ἐκ μὲν τῆς ἱστορίας γινώσκουμεν ὅτι ὁ Ἀλκιβιάδης κατηγορήθη καὶ κατεδικάσθη ἐπὶ ἀσεβείᾳ περὶ τὰς ἐν Ἐλευσίνι θεὰς καὶ τὰ μυστήρια καὶ ἐδημεύθη ἢ περιουσία αὐτοῦ, ἐκ δὲ τοῦ Πολυδεύκου πάλιν ὅτι ἐν τοῖς *Δημοπράτοις*, τουτέστιν ἐν ταῖς ἐκθέσεσι τῶν λόγῳ δημεύσεως πλειστηριασθέντων¹, ἐφέροντο ἀναγεγραμμένα καὶ σκευὴ τῶν Ἀλκιβιάδου. «Ἐν δὲ τοῖς δημοπράτοις πέπραται Ἀλκιβιάδου χαμεύνη παράκολλος καὶ κλίνη ἀμφικνέφαλος—καὶ Ἀλκιβιάδου δὲ ἀμφιτάπητις τις πέπραται—ὡς καὶ ἐν τοῖς Ἀλκιβιάδου πέπραται προσκεφάλαιον σκύτιον καὶ λινοῦν καὶ ἔρεοῦν»².

Ἀλλά, καὶ αὐτὸ τὸ τέλος τῆς ἐν τῇ πλευρᾷ Α' ἀναγραφῆς συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς γνώμης ἡμῶν. Διότι δεικνύει εἰς χεῖρας τῶν ταμιῶν τῶν ἱερῶν χρημάτων χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ ἐξ ἄλλης μὲν προσόδου περιελθὼν εἰς αὐτοὺς διαρκοῦντος τοῦ ἔτους, πάντως δὲ καὶ ἐκ ποινῶν χρηματικῶν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ. Οὕτω καὶ κατὰ τὸν περὶ τιμωρίας τῶν ἐξορυττόντων ἐλαίας ἀρχαῖον ἀττικὸν νόμον, ὅστις ἐπέβαλλε ποινὴν δι' ἐκάστην ἐλαίαν ἐξορυττομένην δραχμῶν μὲν ἑκατὸν ὑπὲρ τοῦ δημοσίου, «τὸ δ' ἐπιδέκατον τούτου, — ἔλεγε, — τῆς θεοῦ εἶναι», τὸ μὲν εἰς τὸ δημόσιον ἀνήκον οἱ δικάσαντες ἄρχοντες ἐνέγραφον τοῖς πράκτορσι πρὸς εἰσπραξίν καὶ εἰσαγωγὴν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον· «ὁ δὲ τῇ θεῷ γίγνεται, τοῖς ταμίαις τῶν τῆς θεοῦ»³.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω.

Ἦσαν δέ, ὡς εἰκάζομεν, αἱ ἐν Ἐλευσίνι στήλαι ἰδρυμέναι ἐν τῇ ὀνομαζομένη θεῶν ἀγορᾷ, περὶ ἧς ὁ Σουΐδας μαρτυρῶν «θεῶν γὰρ ἀγορὰ τόπος ἐστὶν ἐν Ἐλευσίνι», περισώζει εἰς ἡμᾶς τὴν εἰδήσιν ὅτι ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθη ἢ παροιμία «καὶ ἐν θεῶν ἀγορᾷ», φερομένη «ἐπὶ τῶν καθ' ὑπερβολὴν κακηγορούντων, — ἐπὶ τῶν τολμώντων τι λέγειν ἐν τοῖς

¹ Τὰ δὲ ἐκ τοῦ δεδημεῦσθαι πιπρασζόμενα δημόπρωτα. Πολυδεύκ. Ζ' 277.

² Πολυδ. Ι', 36, 38, 40.— Καὶ ἡ λέξις *ικριωτῆρες*, ἣν δις ἔχομεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ μετὰ δασέος πνεύματος, ὡς καὶ ἐν ἄλλαις προευκλειδεῖσι ἐπιγραφαῖς, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πολυδεύκου (Ι' 157) ὡς περιλαμβανομένη ἐν τοῖς δημοπράτοις.

³ Δημοσθ. πρὸς Μακάρτατον, 1074-1075.

ὑπερέχουσιν»¹. Τὴν σκοτεινὴν ἔννοιαν τῆς ἀτελοῦς ἐξηγήσεως τῆς παροιμίας κατέστησεν εὐτυχῶς ἡμῖν σαφεστέραν ὁ Ἡσύχιος γράψας² «θεῶν ἀγορὰ· παροιμία ἐπὶ τῶν τολμώντων λέγειν ἐν τοῖς τοσοῦτοι ὑπερέχουσιν ὅσον οἱ θεοὶ τῶν ἀνθρώπων», ἐν ἄλλοις λόγοις ἐπὶ τῶν ἀσεβῶν περὶ τὸ θεῖον, καθ' ὧν ἀκριβῶς ἢ αὐστηρὰ πρόνοια τῶν ἀττικῶν νόμων, ἐπὶ τῶν ἀνοσίων ὧν τὰ ὀνόματα ἦσαν ἐν ταῖς στήλαις ἐγγεγραμμένα.

Ἐν τοιαύτῃ θέσει ἰδρυμέναι αἱ στήλαι ἐν αἷς ἀπεγράφετο περιουσία ἱερὰ εὐνόητον ὅτι ἐπίγραμμα εἶχον τὴν λέξιν θεοί³.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

Ἐπίμετρον. Μετὰ τὴν εἰς τύπωσιν παράδοσιν τοῦ ἡμετέρου ἄρθρου ἀνεύρομεν ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι δύο ἐπιγραφικὰ τμήματα ἀνήκοντα εἰς παραδόσεις παρ' ἐπιστατῶν πρὸς ἐπιστάτας τοῦ ἐν Ἐλευσίνι ἱεροῦ, προευκλειδεῖων καὶ ταῦτα χρόνων· ἄτινα συντελοῦσι μὲν εἰς ἐπικύρωσιν τινῶν τῶν ἀνωτέρω ἀναγνώσεων ἢ παρενηκῶν, παρέχουσι δὲ καὶ συμπληρώσεις μερικᾶς κενῶν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἐπιγραφῇ, ἧς πάλιν οἱ ἀντίστοιχοι στίχοι οἰοῦνται ἀνταποδιδόντες τὴν χάριν πληροῦσι πολλὰ τῶν ἐν αὐτοῖς χασμάτων.

Ἐφημερίς Ἀρχαιολογική 1890, σ. 101-102 (Δ. Φίλιος)⁴:

	κύλι]ξ χρ[υσῆ
	κυ]λιξ ἀρ[γυρᾶ
[+]	χρυσις στ[αθμόν]
Δ	οἰνοχόη ἀ[ργυρᾶ]
5	ΔΔ οἰνοχόη ἀρ[γυρᾶ]

¹ Σουΐδας ἐν λ. «καὶ ἐν θεῶν ἀγορᾷ» καὶ «θεῶν ἀγορὰ».

² Ἡσύχ. ἐν λ. θεῶν ἀγορὰ. Περιττόν νὰ ὑπομνήσωμεν ὅτι τὸ τοπικὸν Ἀθήνησιν ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ, ὡς καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς ἀρχαίοις χωρίοις, σημαίνει ἐν Ἀττικῇ.

³ S. Reinach, traité d' Epigraphie grecque, σ. 337.

⁴ C.I.A. IV, III, 225 b.— Τὰς ἐνταῦθα εἰσαγομένας συμπληρώσεις εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἄνω μεταδημοσιευμένας ἐπιγραφὰς περιελάβομεν τῷ σημείῳ τῆς παρενθέσεως (), τὰς δὲ προϋποδειγμένας ἐνεκλείσαμεν ἀγκύλαις []. Ἐκ τῆς πρώτης τῶν κατωτέρω ἀναδημοσιευμένων ἐπιγραφῶν ἀποδεικνύονται πλημμελεῖς αἱ ἐν τῇ ἄνω μνημονοθεσίᾳ (σελ. 69 σημ. 1) ἐπιγραφῇ ὑπὸ Kirchhoff συμπληρώσεις τῶν στίχων 2-4, 10, 11. Διὸ καὶ διεγράψαμεν αὐτὰς ἐκ τῆς ἡμετέρας σημειώσεως.

- ΔΣΣΣ χρυσίου στ[αθμὸν]
κυζικηνὸς (στατῆρας)
ἔκται Φωκ[αίδες]
- ΗΗΗΔΠΙC χρυσίου ἀσή[μου]
10 σφραγιδες (λίθιναι)
σφραγιδες (λίθιναι)
- ΠΙ ὑποδερὶς [χρυσῆ] (ἔλκουσα)
κώθωνες χρ[υσοῦ] (ΠΙ)
- ΗΗΗ ἀργύριον ἀ[σημον]
15 ἀργύριον ἐπί[σημον]
- ΗΗΔΔΠΗΗΗC
ἀναθήματα πρὸς τῷ τοίχῳ
ὄρμος χρυσοῦς (ἄκυλον)
πλάστρα χρυσοῦ (τὸ δημόσιον ἀνέθηκεν)
20 φιάλη ἀργυρῶ (χρυσόμφολος)
Σ(αλαμ.)ΙΝΟ(κλῆς ἀνέθηκε)

Ἐφημερίς Ἀρχαιολογική 1894, σελ. 168-169, (Ἀνδρέας Σκιαῖς):

- ἀργυρῶ ΗΗ στ[αθμὸν]
στατῆρες Κυζικη[νοῖ]
φιάλη
- Ἐν τῷ Ἐλευσινίῳ τῷ ἐν ἄστει
5 . . . α καὶ ὀρμίσκος χρυσοῦς
(πρὸς τῷ τοίχῳ
(χρυσοὶ κέρχ)νοὶ Γ
(κιβώτιον) [ἐλ]εφάντινον
(δακτυλίω) [χρ]υσῶ δύο
- 10 (ρρυμοὶ) [σεσι]δηρωμένοι ΠΙ
(ρρυμοὶ) [ἀσι]δηρωτοὶ ΔΙ
(κεράμου ζεύγ)η καινὰ ΔΔΔΔΠ
(ἄμπρον Ι)
(τετρακύκλ)ω καινὴ ΙΙ

Ἐκ τῆς πρώτης τῶν ἄνω ἐπιγραφῶν παραλαμ-
βάνομεν ἀκέραιον τὸ ἀρχικὸν Σ τοῦ ὀνόματος Σα-
λαμινοκλῆς, ὅπερ ὀρθῶς ἤκασεν ὁ πρῶτος ἐκδό-
της (Α', β', 5-Β', β', 13).¹ ἐπικυροῦνται καὶ αὖθις
αὶ ἀνωτέρω (στίχοι 49-51 πιν. Α', α') προταθεῖ-

¹ Καὶ τὸ ἐν C.I.A. IV, III, g, (Ἐφημ. Ἀρχαιολ. 1888, σ. 54 ἀρ. 46) θρασυαὶ ἀνήκον προδηλῶς εἰς ἐλευσινίαν ἐπιστατικὴν ἀνα-
γραφὴν (παραλαβῆς) ἀναφέρει τὸν Σαλαμινοκλῆ. Ἀναγνωστέον δ'
οὕτω τοὺς τρεῖς πρώτους στίχους:

Σαλα[μινοκλῆς ἀνέθηκε]
ΠΠ Δακτύ[λιος χρυσοῦς]
Σφραγ[ιδίω δύο χρυσῶ δεδεμένω]

σαι ἀποκαταστάσεις χρυσίου σταθμὸν — κυζικη-
νοὺς στατῆρας — ἔκται φωκαίδες· ἐπιπροστίθεται
αὐτόθι (στ. 52) ἢ συμπλήρωσις χρυσίου [ἀσήμου].
καὶ τέλος ὀδηγοῦμεθα εἰς τὴν ὧδε πλήρωσιν τῶν
στίχων 50-58 (Β' α'):

- κύλιχς χρυσῆ [:Ι: σταθ] Μ Ο Ν
κύλιχς ἀργυρῶ [μία τ] Α Υ Τ Ε Σ
ΗΗ [σταθμὸν] χρυσοῦ στ[α] Ο Μ Ο Ν
Δ οἶνοχόη ἀργυρῶ [στ] Α Ο Μ Ο Ν
ΔΔ οἶνοχόη ἀργυρῶ [:Ι:δ] Α Ρ Ε Ι Κ Ο Ι
(ὁ ἀριθμὸς) χρυσίου στ[αθμὸν]
κυζικηνος [στατῆρας]
ἔκται φωκ[αίδες ὁ] Κ Τ Ο Σ Τ Α Θ Μ Ο Ν
(ὁ ἀριθμὸς) χρυσίου ἀσή[μο]

Εἰς δὲ τοῦ προσεκτικῆ ἀναγνώστου τὴν παρα-
τήρησιν ἀφίεμεν τὰς διαφορὰς, ὧν ἀξία ἰδίου λό-
γου μόνῃ ἢ ἐν στίχῳ 5^ο τῆς τελευταίας ἐπιγρα-
φῆς « . . . α (ἴσως πλάστρα) καὶ ὀρμίσκος χρυ-
σοῦς », διότι ἴσως ἄγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ
ἐπιγραφή αὕτη εἶναι νεωτέρα τῆς ἡμετέρας, ἅτε
περιέχουσα ἀναγραφὴν νέου σκεύους. Προσημειω-
τέον δὲ ὅτι τὸ μικρὸν ὀπισθόγραφον τμήμα τῆς
ὑπὸ Φιλίου ἐν ἔτει 1890 δημοσιευθείσης ἐπιγρα-
φῆς, ὅπερ αὐτὸς οὗτος ἀνεκοίωσεν εὐθὺς τότε ἐν
τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι (σελ. 117-118)
εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἐνταῦθα φαίνεται.¹

Ἀλλά, καὶ ἡ ὑπὸ Α. Σκιαῖ ἐν Ἐφημ. Ἀρχαιο-
λογικῇ 1894, σ. 166-168 δημοσιευθεῖσα ἐφαρ-
μένη στήλη εἰς ὁμοίαν προεκλείδειον ἀναγραφὴν
ἀνήκει καὶ ἡ ἐν σελ. 195-196 εἰς ὁμοίαν ἴσως,
ἀλλὰ μετεκλείδειον, (μεταξὺ τῶν ἐτῶν 402 καὶ
395 π. Χ) ἂν ὀρθῶς ὁ ἐκδότης συνεπλήρωσεν·
« ἐπὶ Φορμ[ίωρος ἀρχοντος] ».

Ἐπιστατῶν λογοδοσίαν τῶν ἐν τῷ ἱερῷ κατα-
σκευῶν φαίνεται ὅτι περιέχουσιν ἢ τε ὑπὸ Φιλίου
(Ἐφημ. Ἀρχ. 1890, σ. 117-118) δημοσιευθεῖσα
ὑπ' ἀριθ. 58 ἐπιγραφῆ, ἐν ἣ πιθανῶς ὁ τρίτος στί-
χος εἶχεν οὕτω· παρὰ τῶν προτέρων [ἐπιστατῶν]²,

¹ Μετὰ τὰ ἀνωτέρω, προφανὲς ὅτι τὴν μὲν πλήρωσιν τῶν ἐν τῇ α' στήλῃ τῆς Α' πλευρᾶς κενῶν στίχων 29-42 θέλομεν ζητήσῃ εἰς τοὺς στίχους 36-50 τῆς α' στήλης τῆς Β' πλευρᾶς, τὴν δὲ πλήρωσιν τῶν ἐν τῇ αὐτῇ α' στήλῃ τῆς Α' πλευρᾶς κενῶν στίχων 44-49 ἔχομεν ἐκ τῶν ἀνωτέρω δύο ἀντιστοιχῶν ἐπιγραφικῶν τμημάτων (C.I.A. IV, I, 225 a. III, 225 b.), χαίνοντος μόνου τοῦ 43^{ου} στίχου

² Οὕτω καὶ ἐν C.I.A. IV, III, 288 a.

καὶ ἡ ὑπὸ Σκιαῖ (Ἐφημ. Ἀρχ. 1894, σ. 165, ὑπ' ἀριθ. 5) δημοσιευθεῖσα, ἐν ἣ ὁ μὲν 1^{ος} στίχος μετὰ τῆς ἐλλειπούσης ἀρχῆς τοῦ δευτέρου ἀναγνωστέος « οἷς Γλαύκων (ἢ Γλαῦκος) ἐγραμμά- τευε », ὁ δὲ 5^{ος} « . . . νατο ὄς (ἢ ὠς) τοβ . . . » ἀντὶ « να το ὄς το β », ὁ δὲ 8^{ος} ἠθέλομεν εἶπει ν' ἀναγνωσθῆ ὠκοδό]μησαν ἢ οἰκοδο]μήσαν[τα -τας-τες, ἀντὶ μεις ἀν[θεστηριῶν], ὡς αὐτὸς ὁ ἐκδότης ὁμολογεῖ ὅτι τολμηρῶς προτείνει, εἰ μὴ οὗτος ἐβεβαίωσεν ὅτι πρὸ τοῦ ΜΕΣΑΝ ὑπάρχει χῶ-

ρος δύο γραμμάτων ἄγραφος, καὶ τέλος ὁ 12^{ος} ἔχει μᾶλλον θ]υρῶ[ν ἢ ἀργ]ύρο.

Ἰσπερογράφων. Ἐν τῷ πίνακι τῆς πλευρᾶς Α' (β' 61) ἐκ παραδρομῆς ἐτυπώθη ΕΦΕΤΗΡΙΑΙ ἀντὶ ΕΦΕΤΕΡΙΑΙ. Αὐτόθι (60) γρ ; [ἀσκάντε] ἀντὶ [ἔχοντε]. Αὐτόθι δ' ἐν στίχῳ 25 προτείνομεν ν' ἀναγνωσθῆ τε[λεσταῖς ἐλ]θοῦσιν ἐκ Κύθου.

Σ. Ν. Δ.

ΚΟΥΡΟΣ ΕΞ ΑΤΤΙΚΗΣ

(Πίναξ 6)

Ἐν πίνακι 6 εἰκονίζεται ἀρχαῖκόν ἀγαλμα γυμνοῦ ἀγενείου τῶν γνωστῶν, οἷς κοινῶς δίδοται τὸ ὄνομα Ἀπόλλων ἀρχαῖκός¹. Εὐρέθη τῷ 1893 ἐν Κερατέᾳ τῆς Ἀττικῆς (τοῦ ἀρχαίου δήμου Κεφαλῆς) ἐν θέσει « Πηγὰδι Ντάρδιζα » ἐν ἀμπελοφύτῳ κτήματι τοῦ Σιδέρη Ἰω. Μιχάλη². Εἶχεν, ὡς συνήθως, τὰς χεῖρας καθειμένας καὶ τοῖς μηροῖς προσπεφυκυίας, προέχον δὲ τὸ ἀριστερόν σκέλος. Εἶνε δὲ πρώτου ἀνδρικοῦ ἀναστήματος³ μετὰ διαφορῶν τιῶν, ὡς ἐκ τῶν ἐξῆς μέτρων ἐξάγεται.

1,43 ὕψος	σφζόμενον (μέχρι τῆς ἀρχῆς τῶν κνημῶν).
0,72 »	ἀπὸ κορυφῆς ἕως ὀμφαλοῦ.
0,175 »	ἀπὸ ὀμφαλοῦ ἕως ρίζης τοῦ πέους.
0,61 »	ἀπὸ ὀμφαλοῦ μέχρι γόνατος.
0,247 »	κεφαλῆς (μέχρι πώγωνος).
0,05 »	ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ἀρχῆς μετώπου.
0,055 »	μετώπου μέχρι ὀφρύων.
0,062 »	ἀπὸ ὀφρύων ἕως ἄκρου ῥινός.
0,04 »	ἀπὸ ὀφρύος ἕως κάτω βλεφάρου.
0,033 »	ἀπὸ ἐσωτερικοῦ κανθοῦ ἕως ἄκρου ῥινός.
0,08 »	ἀπὸ ἄκρου ῥινός ἕως πώγωνος.
0,028 »	ἀπὸ ἄκρου ῥινός ἕως μέσου στόματος.
0,06 »	λαιμοῦ.
0,155 πλάτ.	προσώπου (εὐθὺ) ἀπὸ ὠτός εἰς οὖς.
0,024 »	ῥινός ἦτοι διάστημα μεταξὺ ἐσωτερικῶν κανθῶν.

¹ Ἐπιτραπήτω μέχρι τῆς ὀριστικῆς διακρίσεως καὶ ὀνομασίας τῶν ἐν λόγῳ ἀγαλμάτων νὰ καλῶμεν αὐτὰ συντομίας χάριν κούρους.

² Περὶ τοῦ τῆς εὐρέσεως τύπου πρβ. ἐν τέλει τοῦ παρόντος ἄρθρου.

³ Ὡς πρὸς τὴν κεφαλὴν τὸ ἀνάστημα εἶνε μέτριον, περιέχον ὕψος ὡς $7\frac{1}{2}$ κεφαλῶν.

0,048 πλάτ.	βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ.
0,018 ὕψος	» » »
0,055 πλάτ.	ἀπὸ ἐξωτερικοῦ κανθοῦ ἕως προσθίου ἄκρου (τράγου) τοῦ ὠτός.
0,055 »	στόματος.
0,065 ὕψος	ὠτων.
0,15 πλάτ.	λαιμοῦ ἄνω.
0,16-0,17 πλάτ.	» κάτω.
0,61 πλάτ.	ἀπὸ ὠμου εἰς ὠμον (μέγιστον).
0,43 »	θώρακος μεταξὺ μασχαλῶν.
0,29 »	(=διάμετρος ἐκ πλαγίου εἰς πλαγίον) ὀσφύος.
0,22-0,23 πάχος	(=διάμετρος ἐκ τῶν πρῶσω πρὸς τὰ ὀπίσω) ὀσφύος.

Ἐλλείπουσιν οἱ βραχίονες ἀπὸ τῶν μασχαλῶν¹, καὶ τὰ κάτω ἄκρα ἀπὸ τῶν γονάτων ὡσαύτως ἀποκεκρουσμένοι τὰ ἔμπροσθεν ὄλος ὁ ἀριστερὸς μηρὸς μετὰ τοῦ γόνατος καὶ δισκοειδὲς τεμάχιον ἐξ ἑκατέρου γλουτοῦ. Ἡ κεφαλὴ εἶνε συγκεκολλημένη, ἀποκοπεῖσα ἔμπροσθεν μὲν ὑπὸ τὸν πώγωνα, ὀπίσθεν δὲ μικρὸν ἄνωθεν τοῦ κάτω πέρατος τῆς κόμης. Τὸ ἀγαλμα πρὸς ταῖς μεγάλαις ταύταις ζημίαις εἶνε ἀποκεκρουσμένον κατὰ τὸ πρόσωπον, οὗ ἀπεθραύσθησαν ἢ τε ῥις καὶ τὰ χεῖλη καὶ ὁ πώγων. Ἀποτετριμμένα εἰσὶν ἔτι καὶ τὰ ὠτα, οἷ δὲ μηροὶ κατὰ τὴν τῶν ἄκρων χειρῶν πρόσφυσιν ὑπέστησαν ἐλαφρὸν τραῦμα ἐκ τῆς ἀποσπάσεως

¹ Σιώζεται ἀπεσπασμένη ἡ ἀριστερὰ ἄκρα χεῖρ μέχρι μέσου τοῦ πήχεως, κατὰ τὸ σὺνηθες κεκλεισμένη ἕνεκα φθορᾶς δὲν προσαρμόττει ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ μηροῦ. Ὁ καρπὸς μετὰ τοῦ πήχεως ἀπέχον τοῦ ἰσχίου ὡς 0,02. Ἡ τομὴ τοῦ πήχεως ἕνεκα τῆς προσεγγίσεως ταύτης ἔχει σχῆμα σχεδὸν τριγωνικόν. Ἐν τῇ φωτογραφίᾳ (πίν. 6) εἶχε παραλειφθῆ αὕτη (εὐρέθη κατόπιν), εἰκονίζεται δὲ ἐνταῦθα.